Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000231

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 18-06-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мальцева Катерина Сергіївна
2. Kateryna S. Maltseva

Кваліфікація: к. філос. н., доц.

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 22.00.04

Назва наукової спеціальності: Спеціальні та галузеві соціології

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 02-07-2024

Спеціальність за освітою: філософська антропологія, філософія культури/ Антропологія

Місце роботи здобувача: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 26.229.01

Повне найменування юридичної особи: Інститут соціології Національної академії наук України

Код за ЄДРПОУ: 02030293

Місцезнаходження: вул. Шовковична, буд. 12, Київ, 01021, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія наук України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Національний університет "Києво-Могилянська академія"

Код за ЄДРПОУ: 16459396

Місцезнаходження: вул. Г. Сковороди, буд. 2, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 04.51.69

Тема дисертації:

1. Вплив соціокультурних та соціально-економічних стресорів на здоров'я людини: механізми, детермінанти, канали спричинення

2. Sociocultural and socio-economic stressors in human health: Mechanisms, determinants, causal pathways

Реферат:

1. Дисертацію присвячено емпіричному кількісному дослідженню кумулятивного впливу соціального стресу на психічне та фізіологічне здоров'я людини. Розглянуто діапазон чинників соціальної природи, що можуть виступати хронічними стресорами і здійснювати прямий чи опосередкований вплив на здоров'я індивідів і в такий спосіб спричиняти відтворення нерівностей у здоров'ї. Здійснено синтез теоретичних підходів з різних дисциплін, щоб оптимізувати пояснення механізму стресу із залученням когнітивних чинників та змінних-медіаторів/модераторів у авторську концептуалізацію. Сформульовано і обґрунтовано авторську концептуальну модель невідповідності стилю життя індивіда культурно-нормативному профілю групи як стресора, що впливає на показники суб'єктивного здоров'я. Емпірично з'ясовано міру та механізм впливу обставин дитинства у процесі формування стилю життя та дотичної до здоров'я поведінки. Дисертація також ілюструє методологічні опції для покращення інформативності результатів вимірювання впливу стресу, спричиненого соціокультурними та соціально-економічними чинниками, на здоров'я, зокрема, техніки

багатовимірного аналізу та кількісно-орієнтованої когнітивної етнографії. Ключові слова: стрес, здоров'я, соціальні детермінанти здоров'я, соціальне сприйняття, нерівності у здоров'ї, соціальний градієнт, спосіб життя, культура, цінності, інтерналізація, культурні моделі, культурний консонанс, етнографія, багатовимірні методи, шкали

2. This dissertation is an empirical quantitative inquiry into the cumulative effects of social stress on psychological and physiological health. The range of social factors that can act as chronic stressors and affect individual health directly or indirectly thus maintaining the existing health disparities between groups is reviewed. A set of relevant theoretical frameworks from different disciplines are reviewed in order to more adequately account for the mechanisms by which social stress affects health outcomes in individuals and groups, emphasizing the importance of social perception and subjective stress, as well as moderated/mediated relationships in the proposed model. The evidence for the proposed mechanism of the effects of collective culture-individual lifestyle incongruence on stress levels and self-rated health is presented. The causal pathways of childhood circumstances on lifestyle and health behavior in adulthood are empirically assessed. The submitted research also showcases the methodological options available to stress researchers to improve the informativeness of the results of measuring the impact of sociocultural and socioeconomic stressors on health, especially using the techniques of multidimensional analysis and quantitatively-driven cognitive ethnography. Key words: stress, health, social determinants of health, social perception, health disparities, social gradient, lifestyle, culture, values, internalization, cultural models, cultural consonance, ethnography, multidimensional methods, multi-items scales

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Фундаментальні наукові дослідження з найбільш важливих проблем розвитку науково-технічного, соціально-економічного, суспільно-політичного, людського потенціалу для забезпечення конкурентоспроможності України у світі та сталого розвитку суспільства і держави

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Не застосовується

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

- 1. Мальцева, К. (2021). Кумулятивні ефекти нерівності та вплив соціальних стресорів на здоров'я людини. Київ: НаУКМА. ISBN 978-617-7668-34-2
- 2. Maltseva, K. (2018). Theoretical assumptions of cultural consonance model. In: Українська соціологія у XXI столітті. Теорія, методи, результати досліджень (Ukrainian Sociology in the 21st Century: Theory, Methods, Research Results). Харків, Харківський Національний університет ім. В. Н. Каразіна, с. 167-177. ISBN 978-966-285-537-1
- 3. Maltseva, K., & D'Andrade, R. G. (2011). Multi-item scales and cognitive ethnography. In: A Companion to Cognitive Anthropology (Ed. by D. B. Kronenfeld, G. Bennardo, V.C. De Munck and M. Fischer) (pp.153-170). Blackwell Publishing. Scopus https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/9781444394931.ch9 https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57225087482
- 4. Maltseva, K. (2022). Linking social stress, health and social behavior through the lens of evolution. Наукові записки НАУКМА: Соціологія, 5, 14-25. DOI: 10.18523/2617-9067.2022.5.14-25 (журнал класу Б з 2020 р.).
- 5. Maltseva, K. (2022). Stress perception: The pathway from social status to health. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 2, 132-146. DOI https://doi.org/10.15407/sociology2022.02.162
- 6. Середа П., & Мальцева, К. (2022). Роль культурного та соціального капіталів у суб'єктивній оцінці здоров'я. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 1, 82-104. DOI 10.15407/sociology2022.01.083
- 7. Малиновська О., & Мальцева, К. (2021). Соціально-економічний статус батьків у дитинстві індивіда та установки індивіда в дорослому віці. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 1, 106-126. DOI 10.15407/sociology2021.01.106

- 8. Lukash, I.-G., & Maltseva, K. (2020). Using ethnographic approach and cultural models framework in research on recreational drug use. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 3, 178-193. DOI 10.15407/sociology2020.03.178
- 9. Maltseva K. (2020). Bridging sociology with anthropology and cognitive science perspectives to assess shared cultural knowledge. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 1, 108-118. DOI https://doi.org/10.15407/sociology2020.01.108
- 10. Любенко Р., & Мальцева, К. (2019). Користування сайтами соціальних мереж та рівень стресу: дослідження студентів НаУКМА. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 3, 152-178. DOI https://doi.org/10.15407/sociology2019.03.159
- 11. Мазай, Д., & Мальцева, К. (2019). Вплив соціальної нерівності на здоров'я українського населення за даними масиву European Social Survey, 2012). Наукові записки НАУКМА: Соціологія, 2, 23-34. DOI: 10.18523/2617-9067.2019.2.23-34
- 12. Maltseva, K. (2018). Values, norms and social cognition. Наукові записки НАУКМА: Соціологія, 1, 3-9. DOI: https://doi.org/10.18523/2617-9067.2018.3-9
- 13. Maltseva, K. (2017). Cultural models and belief systems: Detection and quantitative assessment of the threshold of shared collective knowledge. Наукові записки НАУКМА: Соціологія, 196, 38-45. https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/0827215b-f1df-4175-a7e3-bba5d88c7cd1/content
- 14. Бучельнікова М., Оленченко, С., & Maltseva, K. (2016). Сучасна українська культурна модель романтичних стосунків серед київської молоді. Наукові записки НАУКМА: Соціологія, 187, 58-66. https://ekmair.ukma.edu.ua/items/7528fa64-f309-4465-b4fd-b8d6d75acbe1
- 15. Maltseva, K. (2015). Health disparities research: A perspective on cultural consonance. Наукові записки НАУКМА: Соціологія, 174, 27-32. https://ekmair.ukma.edu.ua/items/5f58b5dd-47e5-47d2-95a2-4cda20bdf4d1
- 16. Maltseva, K. (2022). Cognitive dimension of culture and social axioms: Using methods of multidimensional analysis to research Ukrainian cultural beliefs about success and inequality. Journal of Cultural Cognitive Science, 6, 305–323. https://doi.org/10.1007/s41809-022-00096-x Scopus Q3
- 17. Maltseva, K. (2021). Health disparities, stress and sociocognitive approach to culture. Current Anthropology, 62 (6), 789-790. (Peer Commentary, pp. 789-790) https://doi.org/10.1086/717769 Scopus Q1
- 18. Maltseva, K. (2018). Internalized cultural models, congruence with cultural standards, and mental health. Journal of Cross-Cultural Psychology, 49(8), 1302-1319. https://doi.org/10.1177/0022022118789262 Scopus Q1
- 19. Maltseva, K. (2016). Using correspondence analysis of scales as part of mixed methods design to access cultural models in ethnographic fieldwork: Prosocial cooperation in Sweden. Journal of Mixed Methods Research, 10(1), 82-111. https://doi.org/10.1177/1558689814525262 Scopus Q2
- 20. Maltseva, K. (2016). Prosocial morality in individual and collective cognition. Journal of Cognition and Culture, 16(1-2), 1-36. https://doi.org/10.1163/15685373-12342166 Scopus Q2
- 21. Maltseva, K. (2015). Norm internalization and the cognitive mechanism of cultural consonance. International Journal of Culture and Mental Health, 8(3), 255-273. https://doi.org/10.1080/17542863.2014.988278 Scopus Q3
- 22. Maltseva, K. (2014). Cognitive organization of cultural values: Cross-cultural analysis of data from Sweden and the U.S. Journal of Cognition and Culture, 14, 235–262. https://doi.org/10.1163/15685373-12342123 Scopus Q2
- 23. Maltseva, K. (2014). Normative culture, cultural competence and mental health in Sweden. International Journal of Culture and Mental Health, 7(2), 179-198. https://doi.org/10.1080/17542863.2013.765496 Scopus Q3
- 24. Maltseva, K. (2012). Social support available predicts perceived cultural salience of prosocial ideas but not perceived normativeness of prosocial behaviour. Journal of Cognition and Culture, 12, 223-264. https://doi.org/10.1163/15685373-12342075 Scopus Q2
- 25. Мальцева, К. (2023). «Вимірювання культурного консенсусу та оцінка якості даних у дослідженнях спільного колективного знання». Тези круглого столу «Достовірність соціологічного знання: теоретико-

методологічний, емпіричний та дискурсивний аспекти», організованого відділом методології та методів Інституту соціології Національної академії наук України (Київ, 21 жовтня 2022 р.). С.199-201.

- 26. Maltseva, K. (2022). “Socioeconomic status and causal pathways to health disparities”. Тези міжнародної наукової конференції “Old Discipline, New Trajectories: Methods, Theories and Practices in Anthropology”. Вільнюський Університет, Вільнюс, Литва (16-18 червня 2022). С.93.
- 27. Мальцева, К. (2021). «Ефекти соціально-економічного статусу у здоров’ї українців під час COVID-19». Тези науково-практичної конференції «Соціальні наслідки пандемії COVID-19: соціологічні аспекти». Інститут соціології НАН України, Київ (12 листопада 2021 р.). С.97-102.
- 28. Maltseva, K. (2021). “Culture, socioeconomic disadvantage and causal pathways to mental health disparities“. Тези міжнародної наукової конференції European Annual Meeting of the Network for Psychological Anthropology (ENPA), University of Helsinki,Фінляндія, 1-3 червня 2021 р. С.18.
- 29. Maltseva, K. (2012). “Deviation from internalized social norms predicts poorer mental health”. Тези міжнародної наукової конференції 24th Annual Meeting of the Human Behaviour and Evolution Society, Альбукеркі, Нью Мексико, США, 13-17 червня 2012 р. С.95.
- 30. Середа, П., & Мальцева, К. (2023). Використання багатовимірних методів аналізу у вивченні чинників вибору академічної кар’єри студентством. Соціологія: теорія, методи, маркетинг, 3, 5–23. DOI 10.15407/sociology2023.03.71

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами:

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Калашнікова Людмила Володимирівна

2. Lyudmyla V. Kalashnikova

Кваліфікація: д. соц. н., професор, 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: 0009-0002-3299-2828

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Криворізький державний педагогічний університет

Код за ЄДРПОУ: 40787802

Місцезнаходження: проспект Гагаріна, буд. 54, Кривий Ріг, Криворізький р-н., 50086, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Гордієнко Наталія Миколаївна

2. Наталія М. Гордієнко

Кваліфікація: д. соц. н., професор, 22.00.04

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Комунальний заклад вищої освіти "Хортицька національна навчально-реабілітаційна академія" Запорізької обласної ради

Код за ЄДРПОУ: 22133718

Місцезнаходження: вул. Наукового містечка, буд. 59, Запоріжжя, Запорізький р-н., 69017, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Держадміністрація

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Найдьонова Любов Антонівна

2. Любов А. Найдьонова

Кваліфікація: д. психол. н., член-кор. НАН України, 19.00.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-1222-295X

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут соціальної та політичної психології Національної академії педагогічних наук України

Код за ЄДРПОУ: 21600715

Місцезнаходження: вул. Андріївська, буд. 15, Київ, 04070, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія педагогічних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради Головаха Євген Іванович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Соболєва Наталія Іванівна
Відповідальний за підготовку облікових документів	Етенко Максим Павлович
Реєстратор	УкрІНТЕІ
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна